

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Caietanus benigne interpretatur sententiam S. Thomæ. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

rem vero partem declarat exemplo magistri, qui pluribus verbis, & conceptibus discipulis exponit, id, quod ipse unico, aut paucioribus intelligit: quam doctrinam colligit ex Dionysio, & nos inferius latius explicabimus.

Hanc opinionem, quam nulla alia ratione Sanctus Doctor confirmat, quod attinet ad priorem eius partem, non pauci acriter impugnant, Durand. præsertim in 2. dist. q. 3. & Aegidius loco inferius allegando: quorum præcipue rationes hæc sunt. Primo, quia vnus angelus non potest producere intellectum alterius, nec ipsum intensiorem efficere, quia cum intellectus sit propria passio angelus, nec poterit ab alio produci, quam ab eo, à quo essentia ipsius creatur, nec ab illo alio effici magis intensus, cum nulla passio recipiat magis & minus. Secundo agens, quod aliquam formam emittit magis intensam, potest illam primo producere, sed vnus angelus non potest producere intellectum alterius, ergo nec ipsum magis intensum efficere. Tercio intellectus inferioris & superioris angeli sunt diuersæ species in opinione S. Thomæ qui censet singulos angelos specie differre: virtutes autem, & qualitates specie diuersæ non possunt se inuicem intendere, ergo nec lumen intellectus vnus angeli, & alterius. Posset tamen aliquis respondere, intellectum vnus angeli non corroborari ab alio per intentionem virtutis, & luminis naturalis, hoc enim esset ridiculum, sed per lumen aliquod infusum & additum intellectui, sicut luminis gloriæ in patria, & lumen fidei in via corroborata ad videndum Deum, aut credendum illi. Verum quamuis hoc modo naturale lumen intellectus perfici, & corroborari possit, quia tamen Angelus nequit lumen aliquod, vel qualitatem infundere, nostro intellectui, vt dicitur 2. 10. cap. 5. monstrauimus; & infra etiam ostendimus: ideo nullo modo poterit intellectum alterius angeli corroborare addens illi aliquid luminis naturalis, vel infusi: alioquin hoc modo posset operari in nostro intellectu, & illum illustrare, quod nemo concedit.

Deinde contra eandem sententiam S. Tho. arguit Aegidius hoc modo: si vnus angelus ageret in alium, illaberetur illi, aut diceretur in illo esse: cum angeli finit in alio per operationem: sed angelum posse alteri illabi, nullus concedit, ergo non posse in illum aliquid operari concedendum est. Hoc Argumentum vim habet in opinione eorum, qui asserunt angelos in corpore, vel alibi esse per operationem. Præterea lumen vnus angeli ab alio corroborari non potest per concursum ad eundem effectum, & operationem: quoniam idem actus intelligendi non potest esse à duobus intellectibus: est enim intellectio actio immanens, id est, quæ manet in agente, eandem autem non potest esse in duobus. Ex quibus omnibus rationibus illa præsertim vim habet, quæ probat, non posse intellectum vnus angeli ab alio corroborari per impressionem alicuius qualitatis, vel gradus, quia vnus angelus non potest operari in intellectum alterius; alioqui enim in nostrum etiam operaretur.

CAPVT III.

Caictanus benigne interpretatur sententiam Sancti Thomæ.

Caicta. videns difficultatem rationum Durandi, & Aegidij contra modum philosophandi Vasquez in 1. p. tom. 2.

S. Tho. si in eo sensu intelligatur loquutus, in quo ipsum prædicti Doctores impugnant, alio modo ipsum defendere & explicare conatur. Docet igitur vnum angelum non illuminari, nec corroborari ab alio per intentionem luminis naturalis, vel per infusionem alicuius luminis additi facultatis intellectus.

Vt autem exponat modum, quo angelus illuminatione corroboratur ab alio, notat, virtutem naturalem intellectus vnus Angeli dupliciter, esse ab alio Angelo corroborari, primum per actionem vnus in alium, producendo aliquid in ipso. Deinde per concursum vtriusque ad idem opus, id est, ad eandem cognitionem, non per modum naturæ, hoc est, non physica actione, nec physico concursu, sed per modum artis cooperantis naturæ, quæ ratione Doctor arte sua iuuat discipulum, & corroborat intellectum illius. Ceterum, vt explicet modum huius doctrinæ & disciplinæ, notat deinde Caicta. alia duo, quorum vnum non video multum ad rem pertinere, alterum vero est, actione docendi, quatenus talis est, non prius discipulum illuminari, quam proponatur veritas, sed primum proponi veritatem cognitam & illustratam, deinde illuminari intellectum, vt videat veritatem illam, & consequenter lumen ipsius corroborari, proponi autem veritatem, inquit nihil aliud esse, quam proponi vt iam cognitam ab ipso angelo proponente, sed quia interdum obiectum cognitum ab Angelo superiori, non est accommodatum intellectui inferioris, idcirco diuiditur aliquando conceptus superioris in plures conceptus, vt inferior rem melius percipiat. Ex quibus omnibus colligit Caicta. nullo alio modo inferiorem Angelum illuminari à superiori, nec alio modo inferioris intellectum à superiori corroborari, quam intellectus discipuli à magistro illuminatur, & roboratur, non physica actione, sed per modum artis & disciplinæ.

Hæc sententia Caictæ, tametsi vera sit, vt infra probabo: tamen ad mentem S. Tho. parum videtur accommodata. Primo, quia in 1. q. 106. ar. 1. & q. 1. 1. art. 1. aperte dixit in illuminatione Angelorum duo esse, nempe corroborari lumen intellectus, & proponi veritatem seu obiectum. Quod si corroborari lumen intellectus, ortum haberet ex veritatis propositione, sicut explicat Caicta. hæc duo non ita distingueret S. Th. Secundo q. 117. ar. 1. ostendens, quomodo possit vnus homo ab alio edoceri, inquit, dupliciter hoc fieri: primum proponendo ei aliqua, quibus paulatim ducatur ad cognitionem ignoto veritatis: deinde corroborando intellectum illius. Explicat a. hoc amplius his verbis, Non quidem aliqua virtute actiua, quasi superioris naturæ, sicut supra dictum est de angelis illuminantibus: quia omnes humani intellectus sunt vnus gradus in ordine naturæ, sed inquantum proponit discipulo ordine principiorum, ad conclusiones, qui forte per seipsum non haberet tantam virtutem collatiuam, vt ex primis possit conclusionem deducere. Hæc S. Thom. Ex quibus constat, ex sententia ipsius aliter inter homines illuminari discipulos à magistris, aliter vero inferiores Angelos à superioribus: nam inter homines discipulus docetur à magistro sola veritatis propositione absque aliqua virtute, quæ agat in ipsum, inter Angelos vero inferiores illuminantur à superioribus virtute aliqua agente in ipsos. Sentit igitur, intellectum angeli inferioris corro-

13

14

Explicatio. Caictæ non est ad mentem S. Thomæ.

Bbb 3

borari

borari à superiori non sola obiecti manifestatio-
ne, sed etiam virtute aliqua superioris agente in in-
feriorem, in quem sensum intellexerunt S. Tho.
Ægidius antiquus S. Tho. discipulus & auditor, &
alii Scholastici ex supra allegatis. Fateor ingenue
interpretationi Caiet. plurimum favere eundem
S. Tho. q. 9. de veritate art. 1. in solut. 2. & in corpore artic.
Ibi enim plane docet, corroborari intellectum
Angeli illuminati ex eo solum, quod inspicit ali-
quod cognitum in angelo superiori ad alia etiam cog-
noscenda. Ibidem etiam affirmat, inter homines
corroborari intellectum discipuli & lumen illius
ex eo, quod recipiat à magistro principium ali-
quod, ex eo quo aliqua cognoscere possit. Quo-
circa iuxta sensum Caietan. interpretari possemus
mentem Sancti Thomæ ita, ut corroborari intel-
lectum Angeli inferioris à superiori nihil aliud
esset, quam aliquam veritatem ab illo recipere:
mihi tamen difficile est id, quod ipse Sanctus Do-
ctor docet in hac parte quæst. 117. art. 1. assignans
discrimen inter hominem, qui docetur ab alio, &
Angelum qui à superiori illuminatur, sicut supra
ex ipso retulimus. Porro nullam esse differentiam
inter illuminationem, qua vnus Angelus ab alio
illuminatur, & qua vnus homo ab alio docetur, in-
fra ostendemus.

CAPVT IV.

Tres alij modi explicandi, & defendendi.
prioris opinionem.

¹⁶ *Primus mo-
dus Capr.* PRÆTER modum superiori c. expositum, quem
probat Capreolus in 2. dist. 11. q. 1. art. 3. ad 1.
Durand. contra secundam conclus. alio etiam modo
idem Capreol. definit prioris opinionem, ait ergo,
corroborari intellectum Angeli, qui illuminatur
ab Angelo superiori, eo quod superiori influit
lumine suo in inferiorem virtutem quandam quam
ipse appellat intentionalem, eo modo quo intel-
lectus agens influit in phantasmata, comparat au-
tem hanc virtutem intentionalem speciebus co-
lorum in medio & virtuti agentis principalis in
instrumento, qua instrumentum quodammodo
roborari, dicitur.

¹⁷ *Impugnatur.* Verum hic modus philosophandi, licet magis
consonet menti S. Thomæ, dum a quem pecu-
liarem influxum concedit in intellectu Angeli in-
ferioris, qui illuminatur, quem non concedit in-
tellectu hominis, qui ab alio docetur: mihi ramen
non probatur. Nam aut virtus illa derivata à su-
periori Angelo in inferiorem, inhaeret intellectui
Angeli inferioris, sicut species coloris reueta in-
haeret medio: & hæc nulla alia esse potest, quam
species aliqua: quare illuminatio fieret per im-
pressionem speciei intellectu Angeli inferioris,
sicut alij cap. 1. commemorati dicebant: quod su-
pra impugnauimus disp. 110. cap. 5. Aut virtus illa
derivata in Angelum inferiorem, est solum assi-
stentia Angeli illuminantis, sicut agens principale
assistit instrumento, & dicitur illud corroborare,
aut lenare: hæc autem nihil aliud esse potest,
quam ipsa propositio veritatis quam superior
Angelus tanquam magister manifestat nisi forsan
quis dicat, Angelum superiorem assistere veluti
agens principale inferiori, aut esse veluti instru-
mentum ad eandem intellectionem, quod est ab-
surdum: ergo incidere debet Capreolus in sen-
tentiam Caietani. quam prius impugnauerat, ut
perinde se habeat Angelus superior respectu in-

ferioris, sicut se habet inter homines magister
cum discipulo: cum tamen ipse aliquid amplius
concedat Angelo illuminanti, quam cooperatori
homini docenti: existimare enim videtur Capre-
olus illud intentionale derivatum ab Angelo illu-
minante in Angelum inferiorem illuminationem
esse qualitatem aliquam per modum transmissi-
onis, sicut ipse etiam putat in sacramenta derivari, quo-
do assumuntur ut instrumenta gratiæ, & in cerne-
instrumentum eodem modo, quam commentum
esse ostendi supra disp. 176. cap. 3.

Denique Heruæus tribus modis explicat in-
tentionem, qua vnus Angelus ab alio illuminatur,
quibus in hoc capite duos tantum referemus.
Primus modus est per intentionem luminis natu-
ralis ipsius Angeli, qui illuminatur, quem co-
mum rationibus Durandi cap. 1. huius disputatio-
nis, primum quali Angeli, qui alio
illuminatur, posset lumen naturale intellectus illius
augere: posset etiam omnino producere quod est
absurdum. Respondet tamen Heruæus, posse co-
tingere, ut aliquid agens auget formam aliquam
iam productam, quam non potest à principio pro-
ducere: nam aliquid agens per rarefactionem po-
test efficere maiorem quantitatem quam non po-
test à principio producere. Respondit tamen si-
uola est, quia non est eadem ratio producende
quantitatis à principio, & augende: postquam pro-
ducta est: augeri enim potest sine noua produc-
tione substantiæ, sed à principio produci nequit sine
substantia, etiam nouiter producta: ut productio
qualitatis, & intentio illius non postulat nouam
substantiæ productionem: ideo agens, quod po-
test qualitatem augere, poterit de nouo tam pro-
ducere.

Deinde obijciebat Durandus, Si lumen intel-
lectus Angeli, qui illuminatur, fieret maius ali-
mine intellectus Angeli illuminantis, sequeretur
intellectum vnus Angeli esse eiusdem rationis
quia vna forma non intenditur ab alia, nisi eiu-
dem rationis: atqui intellectus Angeli inferioris
qui illuminatur, & superioris, qui illuminat, non
potest esse eiusdem rationis: quia specie differunt:
ergo nec intellectus vnus ab intellectu alterius
potest fieri intensior. Respondet autem Heruæus,
ex eo quod intellectus Angeli inferioris intensior
reddatur ab intellectu superioris, non recte col-
ligi, intellectum vnus, & alterius esse eiusdem ra-
tionis: nam licet vna forma non possit fieri inten-
sior ab alia formaliter, nisi sit eiusdem rationis
cum illa, tamen bene potest fieri: ut vna forma ab
alia alterius rationis reddatur intensior, non for-
maliter, sed efficienter. Hac solutione optime so-
luta facit Heruæus difficultati, nihilominus eius co-
pinio mihi non probatur, quia cum intellectus sit
propria passio spiritualis creaturæ, commentum
est, asserere, vno aut alio modo reddi intensiorem
ab alia forma, siue eiusdem rationis, siue diuerse,
quandoquidem propria passio alienius nature
non suspicit magis & minus. Secundo idem Heru-
æus alia ratione explicat modum, quo vnus Angelus
alium illuminat, videlicet quia vnus Angelus cum
alio concutrit ad eliciendam cognitionem, quæ se
reuelat occulta. Hunc etiam modum impugnatur
Durand. in 2. dist. 11. q. 1. art. 3. ratione à nobis alia c.
1. huius disputatio. quia cum intelligere sit actio im-
manens, manere debet in principio operante: &
proinde principium intellectionis, quæ est in vno
Angelo